

SPRAWOZDANIE
Z NADZORU PEDAGOGICZNEGO
SPRAWOWANEGO PRZEZ DYREKTORA
OŚRODKA ROZWOJU POLSKIEJ EDUKACJI
ZA GRANICĄ W WARSZAWIE
W ROKU SZKOLNYM 2021/2022

Wstęp

Dyrektor Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą (dalej także: „ORPEG”) sprawował w roku szkolnym 2021/2022 nadzór pedagogiczny na podstawie poniższych aktów prawnych:

- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 sierpnia 2019 r. w sprawie powierzenia Ośrodkowi Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą sprawowania nadzoru pedagogicznego nad szkołami polskimi oraz szkołami i zespołami szkół w Polsce i za granicą, a także wykonywania w odniesieniu do nich zadań organu prowadzącego oraz zadań związanych z awansem zawodowym nauczycieli tych szkół (Dz.U. z 2019 r. poz. 1626);
- Statut Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą nadany przez Ministra Edukacji Narodowej w dniu 14 listopada 2019 r. (Zarządzenie nr 35 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 listopada 2019 r. w sprawie nadania Statutu Ośrodkowi Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą Dz. Urz. MEN z 2019 r. poz. 34 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082 z późn. zm.);
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 roku w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1551 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2000).

Dyrektor Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą sprawując nadzór pedagogiczny, podejmuje działania mające na celu podnoszenie jakości procesu nauczania w szkołach na wszystkich etapach edukacyjnych.

Nadzór pedagogiczny nad szkołami polskimi przy przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej (zwanych dalej także „szkołami polskimi”) oraz Szkołą Podstawową im. Komisji Edukacji Narodowej i Liceum Ogólnokształcącym im. Komisji Edukacji Narodowej (zwanych dalej także „szkołami w Polsce”) był sprawowany przez Dyrektora ORPEG oraz Wicedyrektora ds. szkół polskich, szkół za granicą oraz awansu zawodowego nauczycieli.

W roku szkolnym 2021/2022 funkcjonowało ogółem 69 szkół polskich przy placówkach dyplomatycznych, urzędach konsularnych oraz przy przedstawicielstwach wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej oraz 4 sekcje polskie funkcjonujące we francuskim systemie oświaty. Z dniem 1 września 2021 r. Zespół Szkół im. Zygmunta Mineyki przy Ambasadzie Rzeczypospolitej Polskiej w Atenach przekształcił się w Szkołę Polską im. Zygmunta Mineyki przy Ambasadzie Rzeczypospolitej Polskiej w Atenach.

We wszystkich ww. szkołach naukę pobierało 16 010 uczniów, w tym:

- 15 534 uczniów w szkołach polskich,
- 476 w sekcjach polskich funkcjonujących w szkołach we Francji.

Do realizacji procesu edukacyjnego w szkołach polskich i sekcjach polskich zatrudnionych zostało 576 nauczycieli.

W roku szkolnym 2021/2022 w kształceniu na odległość w Szkole Podstawowej im. Komisji Edukacji Narodowej oraz w Liceum Ogólnokształcącym im. Komisji Edukacji Narodowej w Ośrodku Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą w Warszawie uczestniczyło łącznie 1487 uczniów.

Ramowy plan nauczania realizowało łącznie 336 uczniów:

- a) w Szkole Podstawowej im. Komisji Edukacji Narodowej – 205 uczniów,
- b) w Liceum Ogólnokształcącym im. Komisji Edukacji Narodowej – 131 uczniów.

Uzupełniający plan nauczania realizowało 1151 uczniów:

- a) w Szkole Podstawowej im. Komisji Edukacji Narodowej – 1020 uczniów,
- b) w Liceum Ogólnokształcącym im. Komisji Edukacji Narodowej – 131 uczniów.

Do realizacji procesu edukacyjnego w szkołach w ORPEG zatrudnionych zostało 26 nauczycieli, w tym:

- 24 nauczycieli realizowało programy nauczania uwzględniające podstawę programową kształcenia ogólnego,
- 13 nauczycieli realizowało programy nauczania uwzględniające ramy programowe kształcenia uzupełniającego dla szkół polskich.

Podstawowe założenia kontroli

1. Kontrola to działanie organu sprawującego nadzór pedagogiczny prowadzone w szkołach w celu oceny:
 - a) stanu przestrzegania przepisów prawa, dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły,
 - b) przebiegu procesów kształcenia i wychowania w szkole,
 - c) efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły.
2. Kontrole mają charakter planowy i doraźny.
3. Kontrola doraźna jest realizowana w przypadku, gdy zaistnieje potrzeba podjęcia działań nieprzewidzianych w planie nadzoru pedagogicznego, w tym w szczególności potrzeba przeprowadzenia kontroli w związku z wpływającymi do ORPEG skargami i wnioskami.
4. Czynności kontrolne prowadzone są z zachowaniem zasad: 1) współdziałania z organem prowadzącym, kierownikiem szkoły oraz nauczycielami; 2) tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi szkół; 3) pozyskiwania informacji zapewniających obiektywną i pełną ocenę działalności dydaktycznej, wychowawczej, opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły; 4) przestrzegania terminów określonych w przepisach prawa oświatowego, za co odpowiedzialni są wizytatorzy przeprowadzający kontrolę.
5. Przeprowadzanie w szkole czynności kontrolnych nie może zakłócać pracy szkoły.

Planowanie kontroli

1. Wicedyrektor ds. szkół polskich, szkół za granicą oraz awansu zawodowego nauczycieli w porozumieniu z Dyrektorem ORPEG, na podstawie ustalonych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania na dany rok szkolny podstawowych kierunków realizacji polityki oświatowej państwa, opracowuje wykaz szkół, które w danym roku szkolnym powinny być objęte kontrolą planową.
2. Liczba i tematyka kontroli planowanych w szkołach jest ujęta w opracowanym na każdy rok szkolny planie nadzoru pedagogicznego Dyrektora ORPEG.
3. Dyrektor ORPEG oraz Wicedyrektor ds. szkół polskich, szkół za granicą oraz awansu zawodowego nauczycieli decydują o konieczności przeprowadzenia kontroli doraźnej, uwzględniając ustalenia ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, otrzymywane

informacje o nieprawidłowościach w funkcjonowaniu szkół, jak również rekomendacje wynikające ze spostrzeżeń wizytatorów podczas pobytu w szkołach w trakcie kontroli planowych.

Dobór szkół do przeprowadzania kontroli

Wyboru szkół do przeprowadzenia kontroli planowych dokonuje Wicedyrektor ds. szkół polskich, szkół za granicą oraz awansu zawodowego nauczycieli w porozumieniu z Dyrektorem ORPEG.

Narzędzia badawcze stosowane podczas kontroli szkół

1. Kontrola planowa jest przeprowadzana z wykorzystaniem arkuszy kontroli wprowadzonych zarządzeniem Dyrektora ORPEG.
2. Kontrola doraźna jest przeprowadzana z wykorzystaniem protokołów kontroli zatwierdzonych przez Dyrektora ORPEG.

Tryb przeprowadzania kontroli

1. Kontrola przeprowadzana jest przez wizytatora lub zespół wizytatorów wyznaczonych przez Dyrektora ORPEG lub inną osobę działającą z jego upoważnienia.
2. Kontrolę planową i doraźną przeprowadza się na podstawie imiennego upoważnienia wydanego przez Dyrektora ORPEG lub osobę działającą z jego upoważnienia.

Kontrole planowe

Zgodnie z planem nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2021/2022 przeprowadzono 5 kontroli planowych w nadzorowanych szkołach polskich:

- w Szkole Polskiej przy Ambasadzie RP w Paryżu w dniach 20-23 października 2021 r. o tematyce: przestrzeganie przepisów prawa w zakresie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania egzaminów w roku szkolnym 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022;

- w **Szkole Polskiej przy Konsulacie Generalnym RP w Kolonii z siedzibą we Frankfurcie nad Menem** w dniu 27 listopada 2021 r. o tematyce: przestrzeganie przepisów prawa w zakresie prawidłowości wykonywania planowych zadań związanych z nadzorem pedagogicznym w roku szkolnym 2020/2021 i 2021/2022;
- w **Szkole Polskiej im. Wacława Micuty przy Stałym Przedstawicielstwie RP przy Biurze NZ w Genewie** w dniach 12-13 kwietnia 2022 r. o tematyce: realizacja zadań programu wychowawczo-profilaktycznego w roku szkolnym 2020/2021 i 2021/2022;
- w **Szkole Polskiej przy Ambasadzie RP w Madrycie** w dniu 22 kwietnia 2021 r. o tematyce: realizacja zadań programu wychowawczo-profilaktycznego w roku szkolnym 2020/2021 i 2021/2022;
- w **Szkole Polskiej przy Ambasadzie RP w Kopenhadze z siedzibą w Viborgu** w dniach 29-30 kwietnia 2022 r. o tematyce: zgodność realizacji zajęć edukacyjnych z języka polskiego i wiedzy o Polsce z ramami programowymi kształcenia uzupełniającego dla szkół polskich, w szczególności w zakresie edukacji patriotycznej, nauczania historii oraz poznawania polskiej kultury, w tym osiągnięć duchowych i materialnych w roku szkolnym 2020/2021 i 2021/2022.

Osoby kontrolujące wydały zalecenia dla każdej z ww. Szkół.

Wnioski i rekomendacje z przeprowadzonych kontroli planowych:

1. Poinformować rodziców na początku roku szkolnego o wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do otrzymania przez ucznia poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych wynikających z realizowanego programu nauczania, o sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów oraz o warunkach i trybie otrzymania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej. Dokonać powyższych zapisów w dziennikach lekcyjnych poszczególnych klas w rubrykach: tematyka lekcji oraz spotkania z rodzicami.
2. Ustalić z nauczycielami sposób dokumentowania i odnotowywania indywidualizowanej pracy z uczniem na zajęciach edukacyjnych odpowiednio do potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia.

3. Poinformować o przewidywanych rocznych ocenach klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych, zgodnie z zapisami statutu szkoły.
4. Oceniać uczniów zgodnie z zapisami statutu szkoły.
5. Niezwłocznie założyć arkusze ocen dla nowych uczniów klas pierwszych szkoły podstawowej i klasy pierwszej liceum ogólnokształcącego na podstawie danych zawartych odpowiednio w księdze uczniów i w dzienniku lekcyjnym.
6. Przedstawić plan nadzoru pedagogicznego na zebraniu rady pedagogicznej w terminie do dnia 15 września roku szkolnego, którego dotyczy plan, odpowiednio to dokumentując.
7. Przeprowadzić kontrolę przestrzegania przez nauczycieli przepisów prawa dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły, odpowiednio to dokumentując.
8. Przeprowadzić kontrolę przebiegu procesów kształcenia i wychowania w szkole oraz efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły, odpowiednio to dokumentując.
9. Realizować wspomaganie nauczycieli, odpowiednio to dokumentując.
10. Dostosować planu nadzoru pedagogicznego do specyfiki pracy szkoły realizującej uzupełniający plan nauczania.
11. Obserwować prowadzone przez nauczycieli zajęcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze oraz inne zajęcia i czynności wynikające z działalności statutowej szkoły.
12. Przedstawić w terminie do dnia 31 sierpnia na zebraniu rady pedagogicznej wyniki i wnioski ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego.
13. Przedstawić radzie pedagogicznej, nie rzadziej niż dwa razy w roku szkolnym, ogólne wnioski wynikające ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego oraz informacje o działalności szkoły.
14. Protokołować zebrania rady pedagogicznej w sposób rzetelny i pełny.
15. Właściwie zorganizować proces nauczania w celu realizacji ram programowych kształcenia uzupełniającego w szkołach polskich. Przeszkolić nauczycieli w zakresie ram programowych kształcenia uzupełniającego w szkołach polskich.
16. Uzupełnić dzienniki lekcyjne. Sprostować zapisy w dzienniku lekcyjnym.
17. Prowadzić arkusze ocen uczniów i dzienniki ocen zgodnie z przepisami prawa.
18. Rzetelnie kontrolować dzienniki lekcyjne.

19. Przeszkolić nauczycieli na temat awansu zawodowego.
20. Przygotować procedurę postępowania w sytuacji pojawienia się zachowań ryzykownych związanych z używaniem środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych przez uczniów i wychowanków oraz zapoznać z nią nauczycieli.
21. Informować uczniów o zasadach bezpieczeństwa i higieny pracy w szkole, odpowiednio to dokumentując.
22. Zaktualizować stronę internetową Szkoły w domenie orpeg.pl oraz zrezygnować z prowadzenia innych stron ze względu na brak odpowiednich zabezpieczeń.
23. Korzystać z adresów mailowych wyłącznie w domenie orpeg.pl.
24. Dostosować plan lekcji do arkusza organizacji roku szkolnego oraz statutu szkoły.

Zgodnie z planem nadzoru pedagogicznego przeprowadzono 2 kontrole planowe w szkołach w Polsce:

- w **Szkole Podstawowej im. Komisji Edukacji Narodowej w Warszawie** (nauczanie ramowe) w dniach 13-14 czerwca 2022 r. o tematyce: przestrzeganie przepisów prawa w zakresie prawidłowości wykonywania planowych zadań związanych z nadzorem pedagogicznym w roku szkolnym 2021/2022;
- w **Szkole Podstawowej im. Komisji Edukacji Narodowej w Warszawie** (nauczanie uzupełniające) w dniach 21-22 czerwca 2022 r. o tematyce: realizacja programu wychowawczo-profilaktycznego w roku szkolnym 2021/2022.

Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Kontrole doraźne

W roku szkolnym 2021/2022 wizytatorzy ORPEG przeprowadzili 4 kontrole doraźne w nadzorowanych szkołach polskich:

- w Szkole Polskiej im. 7 Eskadry Kościuszkowskiej przy Konsulacie Generalnym RP w Chicago w trybie zdalnym w dniu 13 listopada 2021 r. w następującym zakresie:
Wybory do Rady Rodziców zgodnie z przepisami prawa w roku szkolnym 2021/2022;

- w Szkole Polskiej im. Zygmunta Mineyki przy Ambasadzie RP w Atenach w trybie zdalnym w dniach 28 stycznia - 1 lutego 2022 r. w następującym zakresie:

- 1) Sprawowanie przez kierownika nadzoru pedagogicznego w roku szkolnym 2021/2022.
- 2) Prowadzenie dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej w roku szkolnym 2021/2022.
- 3) Organizacja pracy szkoły w roku szkolnym 2021/2022.
- 4) Zapewnienie uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki w roku szkolnym 2021/2022;

- w Szkole Polskiej im. Joachima Lelewela przy Ambasadzie RP w Brukseli w trybie zdalnym w dniach 2-3 lutego 2022 r. w następującym zakresie:

Współpraca Kierownika Szkoły z Radą Rodziców jako organem Szkoły w roku szkolnym 2021/22;

- w Szkole Polskiej przy Ambasadzie RP w Dublinie z siedzibą w Cork w trybie zdalnym w dniach 14-15 maja 2022 r. w następującym zakresie:

Organizacja pracy Szkoły – w zakresie bezpieczeństwa uczniów w roku szkolnym 2021/2022.

Osoby kontrolujące wydały zalecenia dla każdej z ww. Szkół.

Wnioski i rekomendacje z przeprowadzonych kontroli doraźnych:

1. Przeprowadzić wybór przedstawicieli rodziców do rady rodziców szkoły zgodnie z regulaminem rady rodziców.
2. Zorganizować spotkanie z przewodniczącym rady rodziców oraz radą oddziałową celem wyjaśnienia zasad funkcjonowania rady rodziców i zadań wynikających z przepisów prawa dotyczących przedstawiciela rady oddziałowej.
3. Współpracować z radą rodziców w sprawie opracowania regulaminu rady rodziców w oparciu o obowiązujące przepisy prawa. Poinformować radę rodziców o konieczności uchwalenia znowelizowanego regulaminu.

4. Poinformować radę rodziców o konieczności protokołowania zebrań i dokumentowania podjętych uchwał.
5. Ustalić program wychowawczo-profilaktyczny w uzgodnieniu z organem sprawującym nadzór pedagogiczny (ORPEG) do czasu uchwalenia programu przez radę rodziców w porozumieniu z radą pedagogiczną.
6. Współpracować z radą rodziców w sprawie uprządkowania kwestii związanych ze składem komisji rewizyjnej.
7. Współpracować z radą rodziców w sprawie wypracowania procedury przepływu informacji w szkole, w tym między organami szkoły, a także radą rodziców a rodzicami uczniów.
8. Współpracować z radą rodziców – zadbać o wiarygodny, sprawny, przejrzysty i terminowy przepływ informacji, wspólną realizacją projektów, zapewnić dyskusję o ważnych sprawach szkoły, w tym konsultować z radą rodziców procedury bezpieczeństwa obowiązujące w szkole w czasie zagrożenia epidemicznego. Wypracować wspólnie z radą rodziców zasady współpracy oraz je udokumentować.
9. Motywować członków rady rodziców w sprawach wyrażania opinii dotyczących funkcjonowania szkoły dla dobra całej społeczności szkolnej.
10. Zapoznać się z przepisami prawa dotyczącymi ubezpieczenia uczniów i nauczycieli na terenie szkoły obowiązującymi w miejscu funkcjonowania szkoły oraz współpracować z radą rodziców w ww. sprawie.
11. Usprawnić kontakt rodziców z nauczycielami, w tym założyć służbowe skrzynki mailowe dla nauczycieli oraz udostępnić adresy mailowe nauczycieli radzie rodziców i rodzicom uczniów.
12. Wypracować zasady współpracy członków rady pedagogicznej i dialogu dla dobra całej społeczności szkolnej.
13. Uzupełnić oraz prawidłowo prowadzić dokumentację przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej. Rzetelnie kontrolować dzienniki lekcyjne.
14. Przypomnieć nauczycielom przepisy rozporządzenia z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2020 r. poz. 1604).

Informacje i dane

ORPEG jako organ sprawujący nadzór pedagogiczny występował do kierowników szkół polskich o przekazanie informacji i danych dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły.

1) Organizacja zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość w szkołach polskich w uwagi na sytuację epidemiczną lub inne zdarzenie, które wystąpiło na danym terenie, zagrażające zdrowiu uczniów.

Z uwagi na sytuację epidemiczną w roku szkolnym 2021/2022 zajęcia stacjonarne zostały zawieszone w 20 szkołach polskich i odbywały się online, nauczanie mieszane prowadzone było w 17 szkołach, a nauczanie hybrydowe – w 1 placówce. Okres zawieszenia zajęć w ww. szkołach był adekwatny do okresu zawieszenia zajęć w szkołach w systemach oświaty krajów, w których funkcjonują. W roku szkolnym 2021/2022 zajęcia stacjonarne prawie przez cały czas nauczania prowadzone były w 9 szkołach polskich: Berlinie, Bernie, Chanii, Hamburgu, Lyonie, w 2 szkołach w Paryżu, Salonikach i Tel Awiwie, a zajęcia zdalne niemal przez cały czas nauczania prowadzone były w 5 szkołach: Kijowie, Kuwejcie, Mińsku, Moskwie i Pekinie.

ORPEG na bieżąco monitorował pracę szkół polskich biorąc pod uwagę sytuację związaną ze zmianami w funkcjonowaniu szkół w związku z pandemią COVID-19 oraz ograniczeniami wprowadzanymi przez poszczególne regiony i kraje. Kierownicy szkół pozostawali w stałym kontakcie z ORPEG, składając tygodniowe raporty w zakresie formy prowadzonych zajęć. Nauczanie w ww. szkołach przebiegało sprawnie i bez zakłóceń. Zajęcia z uczniami prowadzone były w czasie rzeczywistym, z wykorzystaniem aplikacji i platform komunikacyjnych takich jak m.in.: Microsoft Teams, Skype, Messenger, WhatsApp, Viber, Discord, ZOOM, Google Classroom, Google Meet, Google Drive. Szkoły za granicą stworzyły sieć współpracy, wymieniając się między sobą pomysłami, rozwiązaniami oraz doświadczeniami w pracy zdalnej.

Nauczanie prowadzone było z uwzględnieniem zasad bezpiecznego i higienicznego korzystania przez uczniów z urządzeń umożliwiających komunikację elektroniczną:

1. podczas opracowywania planu lekcji szkoły brały pod uwagę możliwości dostępu do komputera i Internetu przez uczniów;

2. lekcje wymierzane były czasowo z zachowaniem przerw na odpoczynek oraz zalogowanie się na kolejną lekcję;
3. każdy uczeń lub rodzic miał możliwość konsultacji z nauczycielem prowadzącym zajęcia;
4. rodzice i uczniowie otrzymali od kierowników szkół informację o zasadach pracy na lekcjach on-line, sposobie dopisania i zgłoszenia się do danej grupy oraz propozycjach wsparcia ze strony szkoły, nauczyciela, kierownika, gdyby uczeń nie miał możliwości połączenia się z nauczycielem w czasie lekcji on-line;
5. rodzice byli informowani o każdym spotkaniu grupowym lub indywidualnym na komunikatorach internetowych oraz otrzymywali informacje mailowe z zadaniami, ćwiczeniami i materiałami.

Wiedza i umiejętności uczniów weryfikowane były na podstawie:

1. odpowiedzi ustnych udzielanych w czasie rzeczywistym podczas lekcji za pomocą komunikatorów elektronicznych;
2. odpowiedzi pisemnych;
3. obserwacji pracy uczniów, w tym aktywności na zajęciach;
4. oceny sposobu realizacji i wyniku wykonania zadania;
5. przygotowanych przez uczniów referatów i projektów;
6. zadań praktycznych wykonanych przez ucznia – przygotowanie prezentacji, plakatów, rysunków, prac malarskich, artykułów do bloga.

Nauczyciele pozostawali w stałym kontakcie z uczniami i rodzicami, informując ich o postępach w nauce za pomocą poczty elektronicznej, dziennika elektronicznego i rozmów telefonicznych.

Nauczyciele byli przygotowani do pracy zdalnej z uczniem:

1. w szkołach odbyły się zebrania rady pedagogicznej online celem ustalenia i wdrożenia zasad i form pracy zdalnej;
2. odbyły się spotkania online zespołów przedmiotowych;
3. kierownicy przeprowadzili szkolenia z obsługi komunikatorów internetowych;
4. nauczyciele uczestniczyli w szkoleniach zaproponowanych przez ORPEG.

ORPEG na bieżąco monitorował funkcjonowanie szkół pracujących w trybie zdalnym, mieszanym i hybrydowym. Kierownicy szkół, którzy uzyskiwali zgodę na ww. nauczanie, przesyłali do ORPEG kopię Zarządzenia Kierownika Szkoły w sprawie rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania Szkoły wraz z przyjętymi zasadami bezpiecznego uczestnictwa w zajęciach w odniesieniu do ustalonych technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz sposobami weryfikacji wiedzy i umiejętności uczniów z poszczególnych zajęć.

2) Awans zawodowy nauczycieli.

We wrześniu 2021 r. zebrano dane dotyczące awansu zawodowego nauczycieli szkół polskich. W roku szkolnym 2021/22 131 nauczycieli odbywało staż na wyższy stopień awansu zawodowego, w tym:

- 35 na stopień nauczyciela kontraktowego,
- 59 na stopień nauczyciela mianowanego,
- 37 na stopień nauczyciela dyplomowanego.

3) Wdrażanie dziennika elektronicznego i innej dokumentacji szkolnej prowadzonej w formie elektronicznej.

W roku szkolnym 2021/2022 w 33 szkołach polskich był prowadzony dziennik elektroniczny, w tym w 12 szkołach – wyłącznie w formie elektronicznej.

13 kierowników szkół polskich wystąpiło do Dyrektora ORPEG z wnioskiem o prowadzenie dziennika wyłącznie w formie elektronicznej na podstawie rozporządzenia MEN z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. z 31 sierpnia 2017 r., poz. 1646 oraz z 2019 r. poz. 1664). Po kontroli dzienników przez wizytatora 12 szkół polskich otrzymało zgodę na prowadzenie dziennika wyłącznie w formie elektronicznej począwszy od roku szkolnego 2022/23. Jedna szkoła nie uzyskała przedmiotowej zgody Dyrektora ORPEG. Ponadto zgodę na prowadzenie dziennika wyłącznie w formie elektronicznej w roku szkolnym 2022/23 otrzymały 3 szkoły,

w których zajęcia odbywają się w trybie zdalnym z uwagi na sytuację polityczną i związane z tym zagrożenie zdrowia i bezpieczeństwa uczniów i nauczycieli.

W efekcie podjętych działań w roku szkolnym 2022/2023 w 37 szkołach polskich jest prowadzony dziennik elektroniczny, w tym w 27 szkołach – wyłącznie w formie elektronicznej.

Wnioski z kontroli dzienników i rekomendacje przekazane kierownikom szkół:

1. Zapisy w dzienniku są kompletne.
2. Uczeń zapisany do szkoły w trakcie roku szkolnego zostaje wpisany w dzienniku na końcu listy uczniów (z datą przyjęcia do szkoły).
3. W przypadku skreślenia ucznia w ciągu roku szkolnego w dzienniku zaznaczona jest frekwencja ucznia do czasu jego skreślenia. Frekwencja ucznia do daty skreślenia jest wliczana do statystyki.
4. Uczeń skreślony przed klasyfikacją śródroczną lub roczną nie podlega klasyfikacji. Nie jest on wliczany do liczby uczniów sklasyfikowanych.
5. Z dziennika jasno wynika, kiedy zajęcia były prowadzone w trybie zdalnym czy hybrydowym. Zapisy są jednolite we wszystkich dziennikach szkoły.
6. Frekwencja na zajęciach w trybie zdalnym jest uwzględniana w podsumowaniu frekwencji (statystyce).
7. W planie lekcji określony jest czas rozpoczynania i kończenia poszczególnych lekcji.
8. Dziennik prowadzony jest zgodnie z zapisami w statucie szkoły:
 - a) Na każdym etapie edukacyjnym, w tym na pierwszym etapie edukacyjnym (edukacja wczesnoszkolna) wystawiane są oceny bieżące.
 - b) Oceny śródroczne nie są opatrzone znakami: +, -.
9. Przenosząc uczniów na nowy rok szkolny, należy zadbać o poprawną numerację i porządek alfabetyczny.
10. Do czasu uzyskania zgody Dyrektora ORPEG na prowadzenie dziennika wyłącznie w formie elektronicznej, równolegle prowadzony jest dziennik w formie papierowej. Zapisy w obu dziennikach są tożsame.
11. Wygenerowany plik pdf odzwierciedla zapisy w dzienniku papierowym.
12. Począwszy od pierwszego roku pracy z dziennikiem elektronicznym w terminie 10 dni od zakończenia roku szkolnego jest on zapisywany w formie dokumentu

elektronicznego na informatycznym nośniku danych. Dokument elektroniczny jest opatrzony podpisem elektronicznym. ORPEG rekomenduje podpis za pomocą profilu zaufanego ePUAP.

Na podstawie § 7a ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. z 2017 r. poz. 1646 z późn. zm.) kierownik szkoły może wystąpić do Dyrektora ORPEG z wnioskiem o prowadzenie **księgi uczniów wyłącznie w postaci elektronicznej**. W roku szkolnym 2021/2022 dwie szkoły polskie, po uzyskaniu zgody Dyrektora ORPEG, prowadziły księgi uczniów wyłącznie w postaci elektronicznej.

4) W roku szkolnym 2021/22 zebrano dane dotyczące **klasyfikacji śródrocznej** w 69 szkołach polskich. Stwierdzono, że we wszystkich Szkołach przeprowadzono śródroczną klasyfikację uczniów.

Wspomaganie

1) Cyklicznie organizowano **konferencje i narady** dla kierowników szkół polskich za pośrednictwem aplikacji Teams. Przekazywano informacje oraz przeprowadzono **szkolenia** dotyczące m. in.:

- planu nadzoru pedagogicznego,
- procedury związanej z zadaniami kierownika w związku rozpoczęciem nowego roku szkolnego,
- procedury związanej z przechodzeniem szkół na tryb nauki zdalnej lub mieszanej,
- wyboru rodziców do rad oddziałowych i do rady rodziców,
- ochrony danych osobowych,
- kwalifikacji nauczycieli,
- awansu zawodowego nauczycieli szkół za granicą (rozdział 3b KN), w szczególności funkcji opiekuna stażu,
- prowadzenia dziennika elektronicznego,
- zasad wypełniania arkuszy ocen,
- Olimpiady Literatury i Języka Polskiego dla Szkół Podstawowych,

- projektów Instytutu Pileckiego takich jak: Piątki Pileckiego; Ad vocem. Debaty Instytutu Pileckiego; Rafał Lemkin.
- przedsięwzięć i projektów Ministerstwa Edukacji i Nauki realizowanych w Ośrodku: Poznaj Polskę – kraj rodzinny, Laboratoria przyszłości, Rodzina polonijna.

Kierownicy szkół polskich mieli możliwość zadawania pytań, wskazywania obszarów wymagających wsparcia, jak również zgłaszania wniosków.

2) Konferencja dla Kierowników Szkół Polskich i Sekcji Polskich w Warszawie

W dniach 19 – 22 maja 2022 roku odbyła się konferencja dla kierowników Szkół Polskich pt. „Wyzwania edukacji polonijnej”. W ciągu czterech dni kierownicy szkół uczestniczyli w warsztatach, szkoleniach i panelach dyskusyjnych dotyczących edukacji polonijnej, jej mocnych i słabych stron, a także projektując przyszłość w świetle nowych rozwiązań prawnych. Ważnym aspektem spotkania było szkolenie z aktualnie obowiązujących przepisów prawa oświatowego, procedur związanych z awansem zawodowym i zawieraniem umów z pracownikami.

Drugiego dnia w czasie panelu dyskusyjnego udział wzięli:

- Pan Tomasz Rzymkowski, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji i Nauki,
- Pani Monika Poboży, Dyrektor Departamentu Współpracy Międzynarodowej w Ministerstwie Edukacji i Nauki,
- Pan Sławomir Kowalski, Dyrektor Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą w Ministerstwie Spraw Zagranicznych,
- Pan Jacek Banaś, Dyrektor Departamentu Kształcenia Ogólnego w Ministerstwie Edukacji i Nauki,
- Pan Profesor Jacek Gołębiowski, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Dyrektor Ośrodka Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II,
- Pani Małgorzata Małyńska, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Prezes Fundacji dla Edukacji „Polis”.

Trzeci dzień konferencji związany był z poszerzeniem kompetencji kierowniczych i dlatego uczestnicy wzięli udział w szkoleniu z kontroli zarządczej, nowoczesnego zarządzania szkołą polską – postaw leaderskich, delegowania zadań, mobilizacji do rozwoju, również w odniesieniu do wymagań awansu zawodowego, a także procedur awansu zawodowego dla dyrektora szkoły, efektów pracy dla szkoły, ucznia i nauczyciela.

W ostatnim dniu przeprowadzone zostały warsztaty na temat budowania dobrych relacji w radzie pedagogicznej - wspierania rozwoju i awansu zawodowego nauczycieli, a także instruktaż dotyczący poprawności wypełniania arkusza organizacyjnego uwzględniającego staż i stopień awansu zawodowego nauczycieli.

W konferencji wzięło udział 53 kierowników, pozostali uczestniczyli w prowadzonych na żywo transmisjach online.

3) Systematycznie przekazywano informacje o istotnych zagadnieniach dotyczących funkcjonowania szkół polskich, w tym zmianach przepisów prawa oraz wzory przydatnych dokumentów w tzw. miesięcznej **korespondencji seryjnej**.

4) Jednocześnie kierownicy i nauczyciele szkół polskich mogli korzystać z **merytorycznego wsparcia** wizytatorów i innych pracowników ORPEG, w zależności od potrzeb, poprzez kontakt telefoniczny lub mailowy **na bieżąco**, m.in. w zakresie:

- wypełniania na platformie e-learningowej arkusza organizacyjnego szkoły w kreatorze oraz nanoszenia zmian, wymaganych w trakcie roku szkolnego zgodnie z okolicznościami powstałymi w szkole,
- wypełniania dziennika lekcyjnego, arkuszy ocen oraz innej dokumentacji szkolnej,
- realizowania ram programowych kształcenia uzupełniającego w poszczególnych klasach,
- realizowania ram programowych kształcenia uzupełniającego w grupach międzyoddziałowych,
- procedury nowelizacji statutu,
- zasad awansu zawodowego nauczycieli.

5) Wydział Nadzoru zorganizował szkolenie dla kierowników szkół polskich i sekcji polskich w sprawie **nadania szkole imienia oraz sztandaru**. Omówiono i przekazano stosowne procedury wraz ze wzorami dokumentów.

6) W ramach wspomagania członkowie rad pedagogicznych szkół polskich oraz szkół w Polsce uczestniczyli w wybranych **szkoleniach, kursach doskonalących i kwalifikacyjnych** oferowanych przez ORPEG Polonijne Centrum Nauczycielskie (dalej: „PCN”), jak również inne instytucje szkoleniowe.

W ORPEG PCN odbyło się 150 różnych form doskonalenia. Przeszkolono 7864 osób. Największym zainteresowaniem cieszyły się następujące szkolenia:

- Jak zaprojektować dobrą metodycznie lekcję?
- Kreatywne wprowadzania słownictwa.
- Wymowa na wesoło.
- Ja i moja nauczycielska asertywność.
- Praca z niezmotywowanym uczniem - systemy motywacyjne.
- Jak wspierać ucznia z zaburzeniami psychicznymi – np. zaburzeniami lękowymi, zagrożonego depresją, niską samooceną w szkole.
- Język polski jako drugi – jak realizować założenia przedmiotu, pracując z dziećmi dwujęzycznymi? Wskazówki praktyczne.
- Bezpłatne narzędzia i pomysły aktywizujące uczniów polonijnych – od gier po teorię, nowoczesne metody nauczania języków obcych.

Duża liczba nauczycieli, którzy wzięli udział ww. szkoleniach i kursach, świadczy o tym, że ich tematyka odpowiadała bieżącym potrzebom, z których najważniejsza to prowadzenie interesujących zajęć dla uczniów dwujęzycznych, realizujących uzupełniający plan nauczania, a więc uczęszczających na zajęcia w swoim czasie wolnym.

Nauczyciele szkół polskich od lipca do grudnia 2021 r. brali udział w pierwszej edycji **”Akademii Edukacji Polonijnej”**, cyklu 60 szkoleń zorganizowanych przez PCN, a w roku 2022 r. mają możliwość uczestniczenia w drugiej edycji **”Akademii Edukacji Polonijnej”**, na którą składa się 80 szkoleń. Szkolenia w formule webinarium online mają za zadanie pomóc nauczycielom w zdobywaniu nowej wiedzy i umiejętności, jak również

stanowią element ich rozwoju osobistego. Szkolenia prowadzą specjaliści z dziedziny pedagogiki, psychologii oraz terapeuci, wykładowcy akademicki i edukatorzy.

7) Wspomaganie kierowników szkół polskich i nauczycieli starających się o kolejny stopień awansu zawodowego.

W roku szkolnym 2021/2022 66 nauczycieli szkół polskich ukończyło staż na wyższy stopień awansu zawodowego, w tym: 33 na stopień nauczyciela kontraktowego, 23 na stopień nauczyciela mianowanego oraz 10 stopień nauczyciela dyplomowanego. W celu przypomnienia stosownych przepisów i procedur związanych z awansem zawodowym nauczycieli, w szczególności związanych z zakończeniem stażu i wszczęciem postępowania administracyjnego, Wydział Nadzoru przeprowadził trzy szkolenia adresowane do kierowników szkół polskich oraz zainteresowanych nauczycieli o następującej tematyce:

- Procedura awansu zawodowego nauczycieli w szkołach polskich.
- Postępowanie egzaminacyjne w ORPEG.
- Postępowanie kwalifikacyjne w ORPEG.

Po przeprowadzonym szkoleniu kierownicy szkół polskich oraz nauczyciele otrzymali stosowne prezentacje multimedialne oraz nagrania konferencji. Nadto przygotowano i przesłano zainteresowanym wzory następujących dokumentów:

- akt nadania stopnia nauczyciela kontraktowego z uzasadnieniem,
- akt nadania stopnia nauczyciela kontraktowego wydany na podstawie art. 9a ust. 3 KN,
- arkusz analizy formalnej dokumentacji,
- decyzja w sprawie odmowy nadania stopnia awansu zawodowego nauczyciela kontraktowego,
- zarządzenie w sprawie powołania komisji kwalifikacyjnej dla nauczycieli ubiegających się o awans na stopień nauczyciela kontraktowego,
- wezwanie do uzupełnienia braków formalnych wniosku o wszczęcie postępowania kwalifikacyjnego na stopień nauczyciela kontraktowego,
- wniosek o wszczęcie postępowania kwalifikacyjnego na stopień awansu zawodowego nauczyciela kontraktowego,
- wniosek o wszczęcie postępowania kwalifikacyjnego na stopień awansu zawodowego nauczyciela mianowanego,

- wniosek o wszczęcie postępowania kwalifikacyjnego na stopień awansu zawodowego nauczyciela dyplomowanego,
- karta informacyjna,
- protokół posiedzenia komisji kwalifikacyjnej,
- oświadczenie członka komisji kwalifikacyjnej,
- zaświadczenie dyrektora (kierownika) szkoły po zakończeniu stażu,
- zaświadczenie o akceptacji komisji kwalifikacyjnej,
- zawiadomienie nauczyciela o miejscu i terminie rozmowy na stopień nauczyciela kontraktowego,
- zawiadomienie organu sprawującego nadzór pedagogiczny i organu prowadzącego o rozmowie kwalifikacyjnej na stopień nauczyciela kontraktowego,
- zawiadomienie rady rodziców o dokonywaniu oceny dorobku zawodowego nauczyciela,
- opinia rady rodziców o pracy nauczyciela,
- ocena dorobku zawodowego.

Do 31 października 2021 r. wniosek o wszczęcie postępowania odpowiednio egzaminacyjnego lub kwalifikacyjnego na wyższy stopień awansu zawodowego do Dyrektora ORPEG złożyło:

- 7 nauczycieli kontraktowych,
- 3 nauczycieli mianowanych (w tym 2 kierowników szkół polskich).

4 nauczycieli stażystów złożyło wniosek o wszczęcie postępowania kwalifikacyjnego do kierownika szkoły polskiej.

W wyniku przeprowadzonych postępowań w sumie 14 nauczycieli uzyskało wyższy stopień awansu zawodowego.

Do 30 czerwca 2022 r. wniosek o wszczęcie postępowania odpowiednio egzaminacyjnego lub kwalifikacyjnego na wyższy stopień awansu zawodowego do Dyrektora ORPEG złożyło:

- 2 nauczycieli stażystów (nauczycieli szkół europejskich),
- 21 nauczycieli kontraktowych,
- 10 nauczycieli mianowanych.

Łącznie w ORPEG przeprowadzono 33 postępowania na wyższy stopień awansu zawodowego i wydano tyleż aktów nadania stopnia awansu.

32 nauczycieli stażystów złożyło wniosek o wszczęcie postępowania kwalifikacyjnego do kierownika szkoły polskiej. W szkołach polskich przeprowadzono 32 postępowania na stopień nauczyciela kontraktowego i wydano 32 akty nadania stopnia nauczyciela kontraktowego, po uprzednim sprawdzeniu dokumentów przez wizytatora ORPEG.

Ogółem do 31 sierpnia 2022 r. w ORPEG oraz nadzorowanych szkołach polskich 65 nauczycieli uzyskało wyższy stopień awansu zawodowego.

W roku szkolnym 2021/2022 do ORPEG wpłynął jeden wniosek o nadanie stopnia nauczyciela mianowanego na mocy art. 9a ust. 5 KN. Nauczyciel spełniał wszystkie wymagania (nauczyciel akademicki posiadający stopień naukowy i legitymujący się co najmniej 5-letnim okresem pracy w szkole wyższej) i z dniem nawiązania stosunku pracy w szkole uzyskał stopień nauczyciela mianowanego.

6) Wspomaganie nauczycieli szkół za granicą.

Od 1 stycznia 2021 r. możliwość awansu zawodowego otrzymali nauczyciele szkół za granicą tj. nauczyciele języka polskiego, historii, geografii oraz innych przedmiotów nauczanych w języku polskim w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw lub nauczanych w innych formach prowadzonych przez organizacje społeczne zarejestrowane za granicą.

Minister Edukacji Narodowej powierzył Ośrodkowi Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą realizację zadania awansu zawodowego nauczycieli szkół za granicą. Ośrodek jako jedyna jednostka podległa Ministrowi posiada uprawnienia do załatwiania indywidualnych spraw z zakresu awansu zawodowego nauczycieli szkół za granicą, w tym do wydawania decyzji administracyjnych w sprawie nadania stopnia awansu zawodowego nauczycielowi szkoły za granicą albo odmowy jego nadania.

W ramach realizacji powierzonego zadania oraz pracy nad systemem teleinformatycznym do obsługi zadania, Ośrodek podjął następujące działania:

- analiza zmian rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli szkół za granicą i zgłaszanie uwag w celu opracowania stosownych procedur;
- przygotowanie materiału merytorycznego dotyczącego m.in. schematu ścieżek realizacji awansu zawodowego oraz poradnika „Awans zawodowy nauczycieli szkół za granicą”, który został opublikowany na stronie internetowej Ośrodka;
- podjęcie ścisłej współpracy z podmiotami odpowiedzialnymi za budowę oraz udoskonalanie systemu teleinformatycznego obsługującego postępowania związane z awansem zawodowym szkół za granicą;
- analiza i weryfikacja dokumentacji opisującej wymagania i procesy dla systemu teleinformatycznego do obsługi awansu zawodowego nauczycieli szkół za granicą.

W celu przygotowania do obsługi awansu zawodowego pracownicy ORPEG na bieżąco uczestniczyli w spotkaniach, podczas których analizowano funkcjonalność systemu teleinformatycznego oraz wprowadzano stosowne modyfikacje.

Wydział Nadzoru we współpracy z PCN przygotował cykl szkoleń wspierających nauczycieli planujących ubiegać się o stopień awansu zawodowego na podstawie rozdziału 3b ustawy Karta Nauczyciela.

Szkolenia w sposób szczególny poruszały następujące zagadnienia:

- kwalifikacje zawodowe nauczycieli;
- zadania opiekuna stażu nauczyciela polonijnego;
- nadanie stopnia awansu zawodowego na podstawie znaczącego dorobku zawodowego oraz okresu prowadzenia zajęć za granicą;
- ścieżka awansu zawodowego na nauczyciela kontraktowego, mianowanego i kontraktowego;

- funkcjonowanie i obsługa systemu teleinformatycznego, służącego do prowadzenia postępowań na kolejny stopień awansu zawodowego.

W cyklu szkoleń bardzo istotną kwestią było przedstawienie nauczycielom wymagań dotyczących kwalifikacji zawodowych i nauczania przedmiotu w języku polskim zgodnie z nabytym wykształceniem. Na spotkaniu dla kandydatów na opiekunów stażu nauczycieli polonijnych wyjaśniono kwestie dotyczące wpisania na listę opiekunów, sposoby współpracy i wymagania wobec opiekunów. Kolejnym etapem przygotowującym nauczycieli do uzyskania stopnia awansu zawodowego było szkolenie na temat uzyskania stopnia awansu zawodowego na podstawie lat pracy i znaczącego dorobku. Temat ten cieszył się dużym zainteresowaniem.

Na kolejnym szkoleniu przedstawiono nauczycielom informacje dotyczące przygotowania się do rozpoczęcia ścieżki awansu zawodowego. Omówiono zagadnienie dotyczące kwalifikacji i nauczanego przedmiotu w szkole polonijnej, a także czas trwania stażu na poszczególne stopnie awansu.

Ww. szkolenia odbyły się on-line. Ponadto pracownicy ORPEG udzielali wsparcia wszystkim zainteresowanym na bieżąco, zarówno mailowo, jak i telefonicznie.

W rezultacie powyższych działań:

- we wrześniu 2021 r. staż rozpoczęło 51 nauczycieli szkół za granicą, w tym:
 - 29 nauczycieli - staż na stopień nauczyciela kontraktowego,
 - 18 nauczycieli - staż na stopień nauczyciela mianowanego,
 - 4 nauczycieli – staż na stopień nauczyciela dyplomowanego;
- zawarto 25 umów cywilnoprawnych z nauczycielami, którzy zostali wpisani na listę prowadzoną przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz zostali wyznaczeni do pełnienia funkcji opiekuna stażu nauczyciela szkoły za granicą;
- wydano 27 aktów nadania stopnia nauczyciela kontraktowego na podstawie odbytego stażu i rozmowy kwalifikacyjnej;

- wydano 30 aktów nadania stopnia awansu zawodowego na podstawie znaczącego dorobku zawodowego i odpowiedniego okresu prowadzenia zajęć w szkole za granicą.

Dla opiekunów stażu nauczycieli szkół za granicą ORPEG zorganizował w Warszawie konferencję w dniach 16 – 18 sierpnia 2022 r. podczas której uczestnicy m.in. pracowali nad wzorem planu i sprawozdania z realizacji planu rozwoju zawodowego oraz wzorem opinii.

WICEDYREKTOR
Środek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą

Barbara Talik

Warszawa, 14 października 2022 r.